Himmelstorp

Den som vandrar på östra Kullaberg når höjdryggen Sadelen. Den gamla byn Himmelstorp ligger på platån nedanför. På Sadelen ligger de gamla utmarkerna. Byn har en lång och intressant historia.

Under 1490-talet finns en gård Hiemelstorp, eller Hemelstorp, belagd i danska dokument. Namnet kan härföra från mansnamnet Hemel. Ortnamn sammansatta av namn och torp bildades under vikingatiden och under tidiga medeltiden.

Från 1600-talet finns belägg för två arrendegårdar i byn, Himmelstorp nr 1 och Himmelstorp nr 2, som brukats och bebotts av åbor som lytt under Krapperup.

De viktigaste källorna för den som vill veta något om Himmelstorps historia de senaste 300 – 400 åren är de gamla kartorna och syneprotokollen som finns i Krapperups godsarkiv. Godsägaren höll uppsikt. Ett torp skulle skötas och leverera.

En aprilkväll 1736 drabbades Himmelstorp av brand och husen brann ner till grunden.

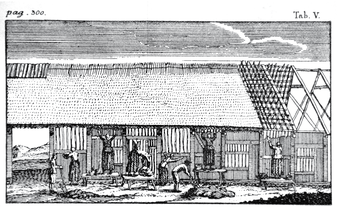

Den här bilden visar olika moment i bygget av ett klinehus. Stabila ramar av ekstockar fylldes eller klinades med lera. Råghalmen till tak binds vid slanor och till sist återstår ryggningen som hålls på plats av ryggträn.

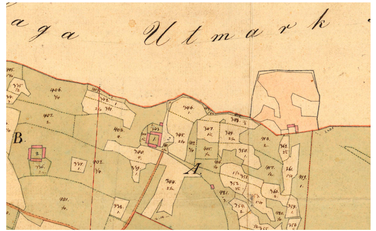

Himmelstorp förändrades under åren 1807 – 1811. En långa revs och när gården åter stod klar hade den fyra längor kring den stensatta gården.

Kartan från 1831 visar gården (1.) med ett nytt fähus i öster. Norr om boningshuset finns kålhagen. Intill fägatan låg "sters". Marken utanför beskrivs som "blekebacken". Där blekte man det egna linet innan man vävde det till tyg. Dessa fyra längor är sannolikt de hus vi kan se idag.

Fästigen eller fägatan längs trädgården (343 på kartan) mot utmarkernas beten i norr är avgränsad av stengärdesgårdar. Idag är fägatan väl upptrampad av alla som vandrar för att besöka Nimis.

Ett torp hade inte många mekaniska hjälpmedel. Människan och hästen utförde arbetet. Säden tröskade man för hand fram till en bit in på 1900-talet då en hästvandring installerades på gårdsplanen. Hästens vandring överfördes till ett tröskverk i ladan.

Under 1700 – och 1800-talet beskrevs Himmelstorp som en välmående gård. 1890 födde den 14 kor och 4 hästar. Djuren hade många viktiga funktioner. Hästarna drog plogar, kärror, höskrindor. Kor, gäss och höns gav nödvändig mat. Bin var viktiga i hushållet eftersom deras honung var det enda sötningsmedlet.

År 1895 tog den siste åbon August Johansson över arrendet på Himmelstorp. Villkoren var hårda med krav på betalning av arrendet i pengar och genom att göra dagsverken på godset Krapperup.

På bilden ovan från 1900 ser man August och hustrun Ida med äldsta dottern. August och Ida fick fyra barn varav tre dog innan de fyllt två år.

August kör äder med två hästar på samma plats som nu användes vid midsommarfirandet.

August var arrendator i många år. När han dog 1953 efterlämnade han en ko, en kalv, 1 gödkalv, en halv gunse, 20 hönor och två tuppar. 1953 var nog också det sista året man hade hästar förspända vid havreskörden. Sedan tog traktorn över.

Gården som den stod 1888 är i stor utsträckning den gård med fyra längor som vi ser idag. Himmelstorp är byggnadsminne sedan 1978 enligt beslut av länsstyrelsen.

Arrendet av Himmelstorp togs över av Kullens Hembygdsförening och blev hembygdsgård 1953. En kommitté inom Hembygdsföreningen har inlett restaurering av två av längorna. Den som vill veta mer finner en ny skylt vid Himmelstorp.

August kör ut sin åkermark. Ida är 32 år när hon matar hönsen tillsammans med en vän.

Kartan från 1718 visar en gård 1a med tre huslängor med boningshuset i norr. Runt gården syns åkrar för odling av korn, råg och havre och ängar för hö till djuren på vintern. Djuren gick sommartid på bete i utmarkerna, dvs marker som inte bar sig att odla på i norr.

Hans Nilsson är den första åbon som är känd med namn. Tillsammans med 15 man byggdes gården upp igen. Von Kochen noterade att 33 ekstolpar och 51 foteträ (syll) hade tagits ut för bygget. Boningslängan fick mer "moderna" bekvämligheter som ny eldstad med skorsten, sättugn, bakugn, ett innertak och fönstren blev fler. En gård med tre längor; bostadshus, fähus och lada stod färdig inför vintern.

Krapperups ägare von Kochen noterade händelsen:

"Mig blef berättat ... att den 13de hujus Hannes Gårdh i Himmelstorp igenom en hufftig Wädhrfäldh alldeles blifwit i Askan lagdt, Gudh beware wäldare för Olycka för sin Nåde och Barmhertigheets skull."

Uttryck i skrifter

Frälsegård – Sätesgård

Åbo – Arrendator

Kålhage, kålgård, have – Köksträdgård

Sters – Brygghus

Stenor – Stenläggning/ stensättning

Klinehus – Typ av korsvirkeshus med lera kletad på ram

Boningslängan stod i norr med gavlarna i öster och väster, solrätt, så att fönsterkarmarna kunde användas som solur med fönsterposten som visare och siffrorna utskurna i fönsterkarmen.

I KÅLHAGEN...

...odlade man nyttoväxter som kålrot, palsternacka, rödbeta och morot, lök, ärtor och bönor.

Fläder, rönn och krusbär gav bär.

Äpplen. Humle till öl. Rovor och potatis från fälten